

DEEL 3 DRENTHE

Kerstvoorstellingen in en op gebouwen in Nederland

DOOR PETER DIEMER

Stichting Erfgoed Rond Kerst
Nederland

Voorwoord

In Nederland is er een schat aan kerstvoorstellingen in en op gebouwen te vinden. Niet alleen kerstgroepen maar o.a. ook: glas in lood ramen, plafondschilderingen, doopvonten, altaarstukken en gevelstenen met kerstvoorstellingen. Het leek ons een goed idee om deze gegevens en afbeeldingen eens te verzamelen en in 12 boeken onder te brengen elke provincie één.

Veel beeldmateriaal hebben wij uit de kerstkaarten verzameling, die Chris Janssen aan onze Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst - Nederland heeft geschonken en de verkregen informatie n.a.v. een brief van Piet Wijnker aan de parochies van het Bisdom Haarlem in november 1995. Ook mochten wij van de foto's op de website www.kerkfotografie.nl gebruik maken. Op deze website staan heel veel prachtige foto's, van kerken in Nederland en daarbuiten, gemaakt door Diana Nieuwold. Daarnaast is er ook veel informatie op het internet gevonden, zoals op de website www.verhaleninglasinlood.nl en https://www.glasmalerei-ev.de/index.html met enorm veel informatie over glas in loodramen van kerken in Limburg.

Probleem is wel, dat er in deze tijd veel, met name kerken, verdwijnen. Blijft het gebouw staan en krijgt het een andere functie, dan is de kans groot dat de vaste onderdelen bewaard blijven. De losse stukken, zoals kerstgroepen vinden, mogelijk, hun weg naar andere kerken, musea of instellingen. Wordt het gebouw afgebroken, dan gaan de vaste onderdelen zo goed als zeker verloren. Ook kan het zijn, dat genoemde gebouwen inmiddels al zijn afgebroken, of een andere bestemming hebben gekregen.

Van een aantal gebouwen hebben wij naast de afbeelding geen gegevens. Mocht u die hebben dan houden wij ons aanbevolen. Staat de kerstvoorstelling in of op uw gebouw er nog niet in, stuur dan een foto en zoveel mogelijk informatie naar: **info@stichtingerfgoedrondkerst.nl**

Alle boekwerken zijn dus onderhevig aan wijzigingen en/of aanvullingen die wij ontvangen.

Peter Diemer

Stichting Erfgoed Rond Kerst Nederland

Deel 3: Drenthe

Revisie: 2026-10-25

Drenthe

Plaats	Gebouw	Pagina
Anloo (D)	H.H. Magnus kerk	4
Assen (D)	O.L.Vr. Maria ten Hemelopneming	6
Beilen (D)	St. Willibrord	8
Coevorden (D)	H. Willibrorduskerk	9
Emmer-Compscuum (D)	St. Willehadus kerk	..10
Hoogeveen (D)	O.L.Vr. Visitatie	11
Klazinaveen (D)	St. Hendricuskerk	13
Meppel (D)	St. Stephanuskerk	14
Roden (D)	H. Triniteitskerk	16
Ruinen (D)	Mariakerk	17
Steenwijksmoer (D)	Franciscuskerk	18
Zuidlaren (D)	Maria-ten-Hemel-Opgenomen kerk	19
Zwartemeer (D)	St. Antoniuskerk	20

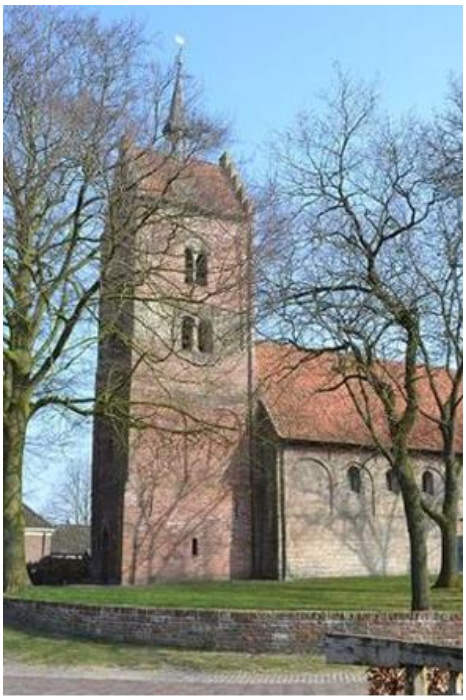
Waar: **Anloo (D),** N.H. Magnuskerk
Wat: Fresco
Wie:
Wanneer: 13de /14de eeuw
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Zie beschrijving

Foto's: Peter M. Diemer

Tijdens de restauratie van het schip (1941-1944) werd de witkalk van de muren gebikt. Veel te laat kwam men er achter dat er prachtige muurschilderingen onder de kalk verborgen zaten. Restaurateurs haalden de resterende kalklaag weg. Resultaat: de huidige, hier en daar incomplete en geschonden muurschilderingen. Rond de triomfboog en op de noordmuur zijn delen van muurschilderingen uit de 13e en 14e eeuw te zien. Naast de hagioscoop (laag venster) in de noordmuur is het geboorteverhaal van Christus uitgebeeld. Maria ligt op een boerenbed met een groene deken over zich heen. In haar armen houdt ze het ingebakerde Christuskind. De os en de ezel kijken toe. Daaronder is een drieluik, de aankondiging, (is verloren gegaan, een deel van een engelvleugel is te zien) vermoedelijk de aankondiging van de engel Gabriel aan Maria. Daarnaast waarschijnlijk Jozef of Jezus en rechts de ontmoeting van Maria met Elisabeth. Boven de triomfboog is nog vaag een heiligengalerij te zien. Het is waarschijnlijk dat hier de apostelen te zien zijn. De grote figuur op de linker oostwand, de bovenkant van het lichaam is verdwenen, zou Christoffel kunnen zijn. Deze heilige werd in de 15e en 16e eeuw zeer groot afgebeeld. Het volksgeloof wil dat wie Christoffel heeft gezien, die dag niet zal sterven. In de aansluitende nis is de vlucht naar Egypte geschilderd. Jozef loopt als een 'Drentse landloper' met zijn knapzak op z'n rug voor de ezel. Helaas is Maria in nevelen gehuld. Naast het noordelijk zijaltaar rechts naast de nis een muurschildering van Maria met het Christuskind op een troon. Dit is de enige afbeelding van een tronende Maria die na de reformatie nog is overgebleven in de kerk.

Voor meer informatie zie: https://magnuskerk.nl

Waar: **Assen (D),** O.L. Vrouw Maria ten Hemelopneming
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2021
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

Foto:

Waar: **Assen (D),** O.L. Vrouw Maria ten Hemelopneming
Wat: Schilderij
Wie: Anonymus
Wanneer: 17de eeuw
Afmetingen: 109,5 x 160,8 cm
Materiaal: Doek
Voorstelling:

- De aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Beilen (D),** St. Willibrord
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2017
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling: Kerstspel met kerstgroep op achtergrond

Foto: https://www.parochie-drieeenheid.nl

Waar: **Coevorden (D),** H. Willibrorduskerk
Wat: Ramen
Wie: Frans Nicolas & Zn. (Breda)
Wanneer: ca. 1915
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto:

Waar: **Emmer-Compascuum (D),** St. Willehadus kerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Hoogeveen (D),** O.L.Vr. Visitatie
Wat: Drieluik Maria altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie
- Visitatie
- Geboorte Jezus

Foto: https:// www.kerkfotografie.nl

Waar: **Hoogeveen (D),** O.L.Vr. Visitatie
Wat: Schilderij
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Op weg naar Bethlehem
- Annunsiatie
- Geboorte Jezus
- Heilige Familie in de timmerwerkplaats in Nazareth
- Palmzondag

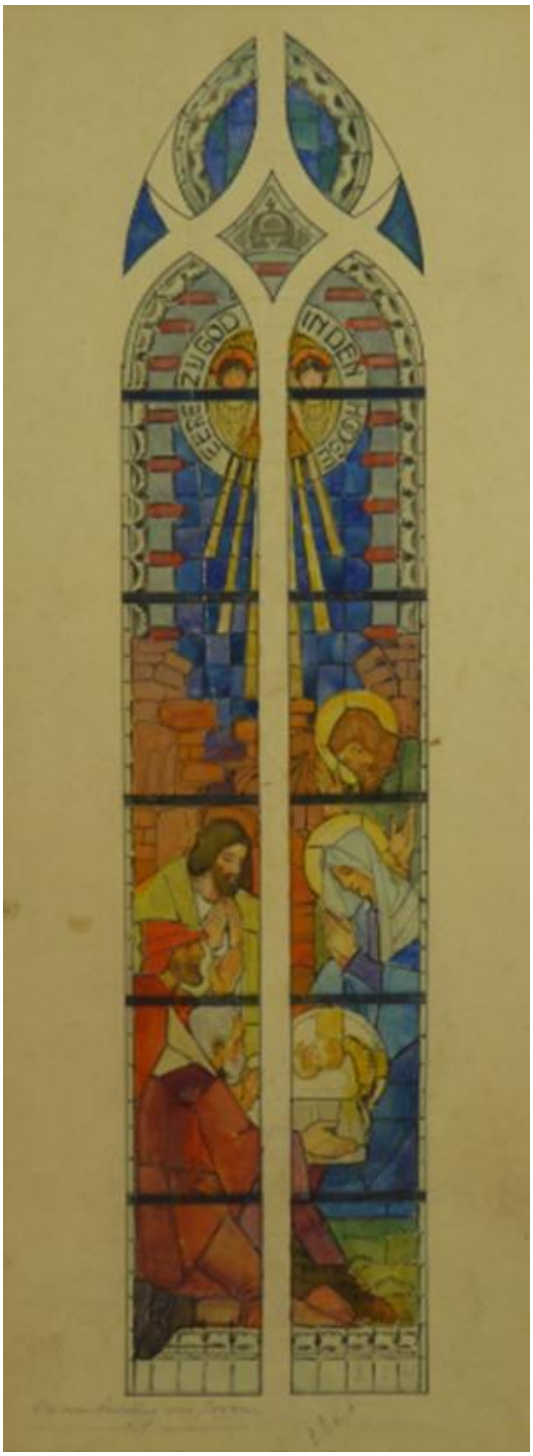
Foto: https:// www.kerkfotografie.n

Waar: **Klazinaveen (D),** St. Hendricuskerk
Wat: Raam
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood (ontwerp)
Voorstelling:

- Aanbidding Driekoningen

Foto: Catharijneconvent

Waar: **Meppel (D),** St. Stephanuskerk
Wat: Kerstgroep met stal
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto's:

Waar: **Meppel (D),** St. Stephanuskerk
Wat: Paneel in kast
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto: https://www.kerkfotografie.nl

Waar: **Roden (D),** H. Triniteiskerk
Wat: Kerstgroep met stal
Wie:
Wanneer: 2021
Afmetingen:
Materiaal:

Foto’s:

Waar: **Ruinen (D),** Mariakerk
Wat: Muurschildering
Wie:
Wanneer: Begin 16de eeuw
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Steenwijksmoer (D),** Franciscuskerk
Wat: Muurschildering
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto's: o.a. www.kerkfotografie.nl

Waar: **Zuidlaren (D),** Maria-ten-Hemel-Opgenomenkerk
Wat: Kerstgrpoep
Wie:
Wanneer: 2021
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Zwartemeer (D),** St. Antoniuskerk
Wat: Hoofdaltaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Heilige Familie

Foto:

